

ΓΝΩΣΗ

Του ΧΡΙΣΤΟΥ
ΜΑΥΡΗ

Μάχη: 21/3/99

Οι "Παρακαμπίτηροι" του Π. Παιονίδη

Ο Πανίκος Παιονίδης, που τα τελευταία χρόνια (μετά από μια μακρά περίοδο σιωπής) κάνει ολοένα και συχνότερα την εκδοτική εμφάνισή του στα γραμμάτα μας, επανήλθε το 1998 μ' ένα σημαντικό βιβλίο που τιτλοφορείται "Παρακαμπίτηροι" και περιέχει 25 διηγήματα. Το βιβλίο αυτό, που εκδόθηκε στην Αθήνα, από τις εκδόσεις "Ιωλκός", προλογίζει ο διάσημος Κύπριος Πολεοδόμος Άγγελος Δημητρίου.

Εκείνο που εντυπωσιάζει τον αναγνώστη, σ' αυτό το βιβλίο, δεν είναι μόνο το λιτό αλλά μεστό γράψιμο του Π.Π. Αυτό, εξάλλου, είναι δεδομένο, αφού ο συγγραφέας έχει μια μακρά θητεία στα γραμμάτα μας, γεγονός για το οποίο μπορούμε να τον κατατάξουμε στους σημαντικότερους, στο είδος, πεζογράφους μας.

Εκείνο που ξεφρνάει πιο πολύ είναι η θεματολογία του Π.Π., που μπορεί ν' αρχίζει από τα πιο ασημαντα και ταπεινά, όπως ο γάτος της Νεφέλης, τα τσόκαρα του Κένεθ ή μια γυναίκα με μπαστούνι, μέχρι τα πιο σοβαρά και σπουδαία, που χρειάζονται ώρες ολόκληρες φιλοσοφικής ανάλυσης τους.

Δηλαδή, ο συγγραφέας, στο τελευταίο βιβλίο του, αρπάζεται από κάποιες ανθρώπινες στιγμές του καθημερινού βίου μας τις οποίες μεταπλάθει, με αρκετή μαεστρία, μπορώ να πω, σε υπέροχα διηγήματα. Μικρά διηγήματα, μινιατούρες θα έλεγα, της καθημερινής μας ζωής. Το φαινόμενο αυτό το καλλιέργησε πριν αρκετά χρόνια ο μεγάλος μας ποιητής Κώστας Μόντης, στην ποίησή του, δίνοντάς μας τις ανεπανάληπτες "στιγμές" του. Το ίδιο ακριβώς φαινόμενο πιστεύω, επαναλαμβάνεται και στα διηγήματα του Π.Π. Χωρίς διαστρέβλιση, μπορώ να αποκαλέσω τον Π.Π. ως τον Κώστα Μόντη της πεζογραφίας μας.

Όπως λέει και ο Άγγελος Δημητρίου, στον πρόλόγό του, "τα τελευταία διηγήματα του Πανίκου είναι ελευθερωμένα από αυτή την παράδοση κι η "κάθαρση" πρέπει να επιτελέστηκε σε προηγούμενα χρόνια κι από άλλες περιοχές της ζωής του και της καριέρας του".

Στην ουσία, αυτές οι μικρές ταπεινές ιστορίες του Π.Π. δεν είναι τίποτα άλλο από πραγματικά γεγονότα, που όταν τα συναρμολογήσεις συνθέτουν ολόκληρο το μωσαϊκό της κυπριακής κοινωνίας μας και γιατί όχι του πλανήτη μας, που η εξέλιξη της τεχνολογίας τείνει να τον μετατρέψει σ' ένα μικρό χωριό. Γι' αυτό και τα διηγήματα του Π. Παιονίδη είναι γνήσια και αληθινά, που τέρπουν και συγκινούν.

Ένα από τα χαρακτηριστικά τους είναι η πλήρης απουσία οποιασδήποτε εκφραστικής υπερβολής. Αυτό είναι όμως που τους δίνει απλότητα, ανστηρότητα και ειλικρίνεια αισθημάτων. Δηλαδή από αυτή την χαρακτηριστική απλότητα του ύφους, ο Π.Π. έμαθε πως να χρησιμοποιεί τη λιτότητα στην έκφραση. Λιτότητα όμως δεν σημαίνει φτώχεια.

Άλλο σημαντικό στοιχείο στα διηγήματα του Π.Π., είναι η ποιητική διάσταση που περιχλείουν μέσα τους τα περισσότερα από αυτά. Μερικά ειλικρινά, διαβάζοντάς τα, έχεις την αίσθηση πως διαβάσεις καθαρή ποίηση.

Προσωπικά, με συγκίνησαν και οι αφητηρίες τους, δηλαδή οι αρχές των διηγημάτων, όπως εκείνο που τιτλοφορείται "το μεγάλο ταξίδι του Καπετάν Αρέστη", που θυμίζει κλασικό μάστορα στο είδος! (Σελ. 54).

Τα διηγήματα του Π.Π. όμως, λόγω των πολλών ταξιδιών του, δεν ξεφεύγουν από το κοσμοπολίτικο και ημερολογιακό στοιχείο. Η βάση του όμως είναι ο τόπος του και η σύγχρονη ιστορία τους (σελ. 63).

Ο Π.Π. με τις μικρές αυτές ιστορίες, δεν κατορθώνει να ξεδιπλώσει μόνο την απέραντη εναισθησία του. Κατορθώνει (αρπαγμένος, όπως είπα, από αυτές τις στιγμές) να φιλοσοφήσει και ν' αναπτύξει αρκετά προποποριακές σκέψεις και απόψεις, για παραδειγματισμό των συνανθρώπων του, αδιαφορώντας αν κινδυνεύει να παρεξηγηθεί. Γράφει στη σελίδα 81 του βιβλίου του:

"Θέλησα τις ιστορίες, όπως τις διηγήθηκα πιο πάνω, να τις μεταφέρω σε μια μικρή συναναστροφή. Με κοιτάζαν παράξενα όσο μιλούσα, είδα και μια συγκατάβαση.

- Ο καμμένος, θα πρέπει να ψιθύρισε ο ένας στον άλλο, γέρονε πια κι ασχολείται με γάτους.

Μπορεί να είχαν δίκαιο. Γι' αυτό κι εγώ απευθύνω τις ιστορίες μου αποκλειστικά σε συγγενικές ψυχές".